

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

17. května 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Statut Soudního dvora Evropské unie – Článek 23 první pododstavec – Přerušování původního řízení vnitrostátním soudem, který předkládá Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU – Možnost částečného přerušování“

Ve věci C-176/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU podaná rozhodnutím Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud, Bulharsko) ze dne 8. března 2022, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v trestním řízení proti

BK,

ZhP,

za účasti:

Specializirana Prokuratura

SOUDNÍ DVŮR (devátý senát),

ve složení: L. S. Rossi, předsedkyně senátu, C. Lycourgos (zpravodaj), předseda čtvrtého senátu, a O. Spineanu-Matei, soudkyně,

generální advokátka: T. Čapeta,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za bulharskou vládu: T. Mitova a E. Petranova, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: F. Erlbacher, E. Rousseva a M. Wasmeier, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: bulharština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie.
- 2 Tato žádost byla podána v rámci trestního řízení vedeného proti BK a ZhP pro skutky kvalifikované jako korupce.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 23 první pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie stanoví:
„V případech uvedených v článku 267 [SFEU] doručí příslušný vnitrostátní soud Soudnímu dvoru své rozhodnutí, jímž bylo řízení přerušeno a věc předložena Soudnímu dvoru. Toto rozhodnutí pak oznámí vedoucí soudní kanceláře Soudního dvora účastníkům řízení, členským státům a [Evropské] [k]omisi, jakož i orgánu, instituci nebo jinému subjektu [Evropské] [u]nie, který přijal akt, jehož platnost nebo výklad je předmětem sporu.“

Bulharské právo

- 4 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že podle procesních pravidel použitelných na spor v původním řízení se trestní řízení přeruší, pokud vnitrostátní soud předloží Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 5 Dne 26. února 2021 podala Specializirana prokuratura (specializované státní zastupitelství, Bulharsko) u předkládacího soudu obžalobu na BK a ZhP pro údajné korupční jednání, kterého se měli dopustit v postavení policejních vyšetřovatelů.
- 6 BK nesouhlasil s právní kvalifikací činu jako korupce, jak ji provedlo státní zastupitelství. Předkládací soud, který si klade otázku ohledně své pravomoci změnit kvalifikaci dotčeného trestného činu bez toho, aby předem informoval stíhanou osobu, se obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou týkající se výkladu čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1) a čl. 47 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie. Tato žádost je předmětem věci C-175/22.
- 7 BK a ZhP kromě toho zpochybnili způsob, jakým byli zadrženi, jakož i nález označených peněz v kanceláři ZhP. K zadržení BK a ZhP došlo ve služebních prostorách, jejichž chodby byly vybaveny videokamerami, které zaznamenaly část tohoto zadržení i tento nález.

- 8 Předkládající soud uvádí, že před podáním této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byly vyslechnuty některé osoby zapojené do uvedeného zadržení a prověřena část příslušných videozáznamů. Uvedený soud nicméně zdůrazňuje, že musí vyslechnout alespoň tři další osoby a nechat prověřit další část těchto videozáznamů, jakož i materiál získaný pomocí skryté kamery a mikrofону.
- 9 Předkládající soud uvádí, že z technického hlediska nic nebrání tomu, aby pokračoval v šetření ve věci, kterou projednává, a v dokazování za účelem zjištění reality a obsahu tvrzených skutečností. Tyto důkazy podle uvedeného soudu nesouvisí s předběžnými otázkami, které položil v rámci věci C-175/22. Po získání uvedených důkazů by mohl předkládající soud přerušit původní řízení jako celek, dokud neobdrží odpověď Soudního dvora na tyto otázky. Po obdržení této odpovědi by mohl v řízení pokračovat, informovat stíhanou osobu o případné změně právní kvalifikace dotčených skutků a po vyslechnutí účastníků řízení rozhodnout ve věci samé.
- 10 Uvedený soud si však klade otázku, zda s ohledem na článek 23 statutu Soudního dvora Evropské unie může nadále projednávat věc v původním řízení, zejména pokračovat v dokazování, poté, co se obrátil na Soudní dvůr s předběžnými otázkami ve věci C-175/22.
- 11 Předkládající soud má za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nutně vyžaduje, aby bylo přerušeno původní řízení, pokud jde o otázky položené v rámci této žádosti. Domnívá se však, že řízení může pokračovat ohledně aspektů, které nejsou předmětem uvedené žádosti, přičemž samozřejmě nemůže vydat žádné rozhodnutí ve věci samé, dokud neobdrží odpověď Soudního dvora na tyto otázky.
- 12 Takový přístup by umožnil zabránit ztrátě času spojené s přerušением uvedeného řízení, což by přispělo k dodržení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě v souladu s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny základních práv.
- 13 Podle předkládajícího soudu je hlavním úkolem vnitrostátního soudu rozhodnout ve věci, kterou projednává, a unijní právo upravuje otázku přerušení původního řízení pouze v rozsahu, v němž je toto přerušení nezbytné pro zajištění užitečného účinku rozhodnutí Soudního dvora.
- 14 Předkládající soud uvádí, že původní řízení přerušil jako celek až do obdržení odpovědi Soudního dvora na otázku položenou v projednávané věci.
- 15 Za těchto podmínek se Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:
„Musí být článek 23 statutu Soudního dvora vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU, je povinen přerušit původní řízení jako celek, nebo stačí přerušit pouze tu část původního řízení, které se předběžná otázka týká?“
- 16 Dopisem ze dne 5. srpna 2022 informoval Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko) Soudní dvůr, že v důsledku legislativní změny, která nabyla účinnosti dne 27. července 2022, byl Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud) zrušen a určité trestní věci projednávané uvedeným soudem, včetně věci v původním řízení, byly od tohoto data předány na Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii).

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 17 Bulharská vláda tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná, jelikož předkládající soud neposkytl Soudnímu dvoru skutkové a právní poznatky nezbytné k tomu, aby mohl podat výklad unijního práva, jež by byl tomuto soudu užitečný.
- 18 Tato vláda zejména uvádí, že článek 488 trestního řádu, který není v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zmíněn, se týká specificky přerušování trestního řízení, pokud je Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v takové věci, jako je věc v původním řízení. Podle tohoto článku, a s výhradou ověření, které přísluší případně provést předkládajícímu soudu, se původní řízení přerušuje úplně, ovšem lze v něm pokračovat před tím, než Soudní dvůr o této žádosti rozhodne, je-li to nebytné k získání a zachování důkazů.
- 19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, jenž tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, se vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 15. prosince 2022, Veejaam a Espo, C-470/20, EU:C:2022:981, bod 51 a citovaná judikatura).
- 20 V tomto ohledu musí podle čl. 94 písm. b) jednacího řádu Soudního dvora žádost o rozhodnutí o předběžné otázce kromě znění předběžných otázek položených Soudnímu dvoru obsahovat znění vnitrostátních předpisů, jejichž použití přichází v projednávané věci v úvahu, a případně příslušnou vnitrostátní judikaturu. Tento požadavek se odráží rovněž v bodech 15 a 16 Doporučení Soudního dvora Evropské unie pro vnitrostátní soudy o zahájení řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2019, C 380, s. 1).
- 21 Jak bylo uvedeno v bodě 9 tohoto rozsudku, předkládající soud v projednávané věci vysvětluje, jaké má možnosti v rámci použitelného procesního práva. Formulace předběžné otázky je kromě toho taková, že na ni lze užitečně odpovědět bez odkazu na vnitrostátní předpisy.
- 22 Z toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžné otázce

- 23 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 23 statutu Soudního dvora Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU, přerušil původní řízení, jen pokud jde o aspekty tohoto řízení, které mohou být dotčeny odpovědí Soudního dvora na tuto žádost.
- 24 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v případě neexistence unijní právní úpravy v dané oblasti je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby na základě zásady procesní autonomie upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která právním subjektům vyplývají z unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne

16. prosince 1976, Rewe-Zentralfinanz a Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, bod 5, jakož i ze dne 22. dubna 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, bod 52 a citovaná judikatura).
- 25 Tato zásada však musí být uplatňována v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity, aby byl zachován užitečný účinek použitelných ustanovení unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. června 2021, Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, bod 45 a citovaná judikatura). Konkrétně na základě zásady efektivity nemohou členské státy uplatňovat svou procesní autonomii způsobem, který by v praxi znemožňoval nebo nadměrně ztěžoval výkon práv přiznaných unijním právem [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. listopadu 1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, bod 14, a ze dne 24. listopadu 2022, Varhoven administrativen sad (Zrušení napadeného ustanovení), C-289/21, EU:C:2022:920, bod 33 a citovaná judikatura].
- 26 Pokud jde o řízení o předběžné otázce, je třeba připomenout, že článek 267 SFEU zavádí dialog mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států, jehož účelem je zajistit jednotný výklad unijního práva, umožňující zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii, a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami (rozsudek ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, bod 71 a citovaná judikatura).
- 27 Z ustálené judikatury vyplývá, že rozsudek vydaný v tomto řízení je, pokud jde o výklad unijního práva, pro vnitrostátní soud závazný při řešení sporu, který mu byl předložen [v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 3. února 1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, bod 26, a ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 74].
- 28 Zachování užitečného účinku uvedeného řízení přitom není v praxi znemožněno nebo nadměrně ztíženo vnitrostátním pravidlem, které umožňuje pokračovat, mezi dnem, kdy je Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, a dnem vydání usnesení nebo rozsudku, kterým Soudní dvůr na tuto žádost odpoví, v původním řízení za účelem provedení procesních úkonů, které předkládající soud pokládá za nezbytné a které se týkají aspektů nesouvisících s položenými předběžnými otázkami, tedy procesních úkonů, které nemohou předkládajícímu soudu zabránit, aby ve sporu v původním řízení tomuto usnesení nebo rozsudku vyhověl.
- 29 Tento závěr je podpořen tím, že je věcí předkládajícího soudu, aby posoudil, ve kterém stadiu řízení je vhodné podat takovou žádost Soudnímu dvoru (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. června 1991, Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, bod 49, jakož i ze dne 7. dubna 2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, body 16 a 17).
- 30 Vzhledem k tomu, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce může být předložena Soudnímu dvoru již v rané fázi původního řízení, musí mít předkládající soud možnost, aby při čekání na odpověď Soudního dvora na tuto žádost v tomto řízení pokračoval, pokud jde o procesní úkony, které pokládá za nezbytné a které nesouvisí s položenými předběžnými otázkami.
- 31 Je třeba uvést, že touto úvahou se implicitně řídil rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034). V bodě 80 zmíněného rozsudku totiž Soudní dvůr konstatoval, že poté, co mu byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v jedné z věcí, v nichž byl uvedený rozsudek vydán, bylo rozhodnutí přerušit řízení zrušeno a původní řízení pokračovalo, pokud jde o jiné otázky než

otázky uvedené v této žádosti. V bodě 141 téhož rozsudku přitom Soudní dvůr konstatoval, že uvedená žádost je přípustná, aniž považoval za nezbytné zkoumat případné porušení článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie.

- 32 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že článek 23 statutu Soudního dvora Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU, přerušil původní řízení, jen pokud jde o aspekty tohoto řízení, které mohou být dotčeny odpovědí Soudního dvora na tuto žádost.

K nákladům řízení

- 33 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátý senát) rozhodl takto:

Článek 23 statutu Soudního dvora Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU, přerušil původní řízení jen, pokud jde o aspekty tohoto řízení, které mohou být dotčeny odpovědí Soudního dvora na tuto žádost.

Podpisy